

Regeringskansliet
Justitiedepartementet
ju.remissvar@regeringskansliet.se
Kopia till ju.da@regeringskansliet.se.

Ju2023/02265

Yttrande över betänkandet *Utökade möjligheter att använda hemliga tvångsmedel 2* (SOU 2023:60)

Utvidgning av möjligheter till inhämtning av uppgifter enligt inhämtningslagen

Genom den föreslagna utvidgningen av möjligheter till inhämtning av uppgifter enligt inhämtningslagen kommer överlappningen med preventivlagen att bli mer omfattande. Möjligheten att inhämta uppgifter utom en förundersökning blir påtagligt större med betydligt lägre kvalifikationskrav mot vad som gäller i dag. Konsekvenserna av den ökade överlappningen skulle behöva belysas ytterligare.

Avskaffande av platskravet

Enligt tingsrätten bör det övervägas om inte lagtexten ska innehålla exempel på generella villkor som ett tillstånd till hemlig kameraövervakning eller hemlig rumsavlyssning ska innehålla i de fall åtgärden knyts till den misstänkte i stället för till en viss plats. Det skulle bättre säkerställa skyddet för den enskildes personliga integritet samt underlätta domstolsprövningen.

Husrannsakan, undersökning på annat ställe och genomsökning på distans enligt preventivlagen

Tingsrätten instämmer i utredningens förslag att en husrannsakan, undersökning på annat ställe och genomsökning på distans bör få ske med stöd av preventivlagen. Det bör dock enligt tingsrätten övervägas om inte åtgärderna bör benämnas annorlunda när det sker i hemlighet i

underrättelseverksamhet jämfört med när åtgärderna vidtas öppet under en förundersökning.¹

Den föreslagna bestämmelsen i preventivlagen innehåller en hänvisning till 28 kap. rättegångsbalken gällande vad som avses med husrannsakan. Det saknas dock där en definition av begreppet, varför bestämmelsen bör utformas annorlunda.

Tidsbegränsningen i inhämtningslagen

Den föreslagna förändringen innebär att uppgifter ska få inhämtas i realtid. Eftersom det är en utvidgning som påverkar den personliga integriteten framstår det som rimligt att även detta förslag tidsbegränsas för att kunna utvärderas.

Regelverkens utformning

Enligt tingsrätten bör det ske en generell översyn av lagtextens utformning i fråga om hemliga tvångsmedel. Regelverken för hemliga tvångsmedel är för närvarande svåröverskådlig med bland annat många hänvisningar. Det är särskilt betänkligt när det handlar om den mest integritetsingripande lagstiftningen.

Konsekvensanalys

Förslaget i preventivlagen innebär utökade möjligheter att använda hemliga tvångsmedel vilket kommer att leda till fler ärenden om hemliga tvångsmedel hos de allmänna domstolarna. Förslaget kommer vidare att medföra en ökning av antalet häktningsframställningar och antalet resurskrävande mål med frihetsberövade i våra domstolar.

Förslaget att tillstånd avseende hemlig kameraövervakning och hemlig rumsavlyssning m.m. ska förenas med särskilda villkor när tillståndet knyts till den skäligen misstänkte i stället för till en viss plats, kommer även leda till mer omfattande sammanträden och ökad tidsåtgång.

Hanteringen av hemliga tvångsmedel har redan i dag blivit alltmer resurskrävande vid många tingsrätter, bland annat denna. Orsakerna är säkert flera. En förklaring kan vara ökad användning från åklagarhåll i samband med svårare brottsutredningar. Det handlar även om ny

¹ Detta gäller även när åtgärderna vidtas med stöd av lagen (2022:700) om särskild kontroll av vissa utlännningar.

lagstiftning som lagen (2020:62) om hemlig dataavläsning och generellt många lagstiftningsförändringar på tvångsmedelsområdet.

Att hanteringen är resurskrävande visar sig på två sätt. För det första tar arbetet med förhandlingar och prövningar mer tid för den domstolspersonal som arbetar med dessa frågor. För det andra uppstår inte sällan jävsproblematik om åtal senare kommer in som gör att det krävs extra arbete att planera ut målen till huvudförhandlingar.

Enligt tingsrättens mening innebär de föreslagna förändringarna i preventivlagen i förening med de andra förändringar som skett på tvångsmedelsområdet kostnadsökningar för de allmänna domstolarna som inte ryms inom befintliga anslagsramar.

Detta yttrande har beslutats av tingsrätten i sammansättning av lagmannen Anders Dereborg, chefsrådmännen Klas Reinholdsson, Lennart Christianson och Susanne Södersten, stf. chefsrådmännen Mathias Wastesson och Susanne Allgårdh, rådmännen Thomas Ericsson och Malin Stensbäck samt administrativa fiskalen Caroline Hörnberg, föredragande och referent.

Anders Dereborg

Caroline Hörnberg